

Det Kongelige Kunnskapsdepartement

Vedr. Evaluering av Kvoteordningen - Høring - Innspill fra NTNU

Det vises til brev datert 7.7.2014 der det blir bedt om innspill fra NTNU angående Evalueringen av kvoteordningen som ble gjennomført av DAMVAD Norge og Scanteam på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og NORAD,

NTNU har invitert alle fakulteter til å uttale seg om Evalueringen og innspillene er tatt med i den følgende uttalelsen,

Første del omfatter svar på de spesifikke problemstillingene i oversendelsesbrevet, siste del består av generelle kommentarer fra NTNU.

1.1 Kvoteordningen som virkemiddel for internasjonalisering av norsk høyere utdanning

En av konklusjonene i evalueringen er at kvoteordningen har begrenset effekt på internasjonaliseringsarbeidet ved norske universiteter og høyskoler, og at institusjonene i liten grad benytter ordningen som et strategisk virkemiddel for å nå sine mål på området. Evalueringen av kvoteordningen ses i sammenheng med en overordnet diskusjon av hvordan man fra myndighetenes side kan tilrettelegge for en mer strategisk tilnærming til internasjonalt høyere utdannings samarbeid. Et viktig spørsmål i oppfølgingen av evalueringen blir dermed om midlene som i dag ligger i kvoteordningen kan brukes mer strategisk for å støtte opp om universitetene og høyskolenes internasjonaliseringsstrategier.

Det bes om høringsinstansenes vurdering av følgende spørsmål:

- 1. Har høringsinstansene forslag om alternativ bruk av midlene som ligger i kvoteordningen, som i større grad støtter opp om internasjonaliseringsstrategiene for norsk høyere utdanning?*

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Seksjonsjef
7491 Trondheim	E-post: postmottak@adm.ntnu.no	Hovedbygget Høgskoleringen 1 Gløshaugen	+ 47 73 59 80 11 Telefaks + 47 73 59 80 90	Hilde Skeie Tlf: + 47 73 59 52 50
	http://www.ntnu.no/administrasjon			

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Ved NTNU var kvoteordningen var sentral i opprettelsen av mange av fakultetenes internasjonale masterprogram på 1990 og 2000 tallet. Mange av disse studieprogrammene har vært en suksess og et svært vellykket tilskudd til NTNUs studieprogramportefølje.

NTNU bruker også kvoteordningen strategisk i sitt internasjonaliseringsarbeid. Samarbeid med institusjoner i sør er en sentral i NTNUs *Internasjonal handlingsplan 2014-2017*, og her kan kvoteprogrammet være et viktig virkemiddel. Tilbakemeldingen er derfor at kvoteordningen bør justeres, men bygges ut og ikke reduseres.

2. *Kvoteordningen er en ren mobilitetsordning som legger til rette for at studenter fra definerte land kan ta en gradsutdanning i Norge.*
 - a. *Hvordan ser høringsinstansene på en omdefinering av midlene som ligger i ordningen i retning av et partnerskapsprogram, jf. for eksempel Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika og UTFORSK Partnerskapsprogrammet, som i større grad kan romme også andre samarbeidsformer enn studentmobilitet?*

Et partnerskapsprogram som baserer seg på en omdefinering av midlene som ligger i kvoteordningen ser NTNU som et dårlig alternativ. NTNU mener at kvoteordningen egner seg mest som et bredt bistandsprogram og ikke til et partnerskapsprogram.

- b. *Hvilke land bør et eventuelt partnerskapsprogram rette seg mot?*

Som NTNU skriver i 2.a) anser vi et partnerskapsprogram som et dårligere alternativ enn dagens ordning. Vi vil også nevne i denne sammenhengen at mange fakulteter føler at dagens liste over aktuelle land og institusjoner allerede er ganske begrenset.

- c. *Hva slags samarbeidsaktiviteter bør et eventuelt partnerskapsprogram rette seg mot?*

NTNU mener at kvoteordningen først og fremst bør være et kompetanse- og kapasitetsbyggingsprogram ved institusjoner i utviklingsland.

3. *Kunnskapsministeren har varslet at han ønsker å legge fram en strategi for forsknings- og høyere utdanningssamarbeid med BRIKS-landene (Brasil, Russland, India, Kina og Sør-Afrika). Dette er land som har status som prioriterte samarbeidsland for Norge innen forskning og høyere utdanning. Samtlige omfattes per i dag av kvoteordningen. Som voksende økonomier og regionale stormakter som investerer tungt i høyere utdanning og forskning, står de også for en stadig større andel av verdens kunnskapsproduksjon.*

- a. *I hvilken grad vurderer høringsinstansene kvoteordningen som et velegnet virkemiddel for økt utdannings samarbeid med voksende økonomier som BRIKS-landene?*

NTNU mener at å fokusere på BRIKS landene i forhold til kvoteordningen blir for smalt. En endring til BRIKS på bekostning av andre land, vil bidra til en videre polarisering av kvaliteten i utdanning globalt sett. NTNU stiller også spørsmål ved den eventuelle effekten kvoteordningen vil kunne ha i forhold til BRIKS-landene. Ved årets opptak var 1 % av kvotestudentene fra de såkalte BRIKS-landene. Det kunne kanskje være mer aktuelt med egne partnerskapsprogram med BRIKS-landene, der fokuset bør være på bilateralt samarbeid mellom jevnbyrdige parter.

- b. *Hvordan ser høringsinstansene på å benytte midler som i dag ligger i kvoteordningen til å etablere nye former for virkemidler for økt samarbeid med BRIKS-landene?*

Som tidligere nevnt mener NTNU at kvoteordningen bør være et program som konsentrerer seg om kompetanse- og kapasitetsbygging ved institusjoner i sør, og dermed ikke være en del av et partnerskapsprogram rettet mot BRIKS.

1.2 Kvoteordningen som virkemiddel i bistandspolitikken

Ifølge evalueringen har kvoteordningen større effekt på bistandsområdet enn på kunnskapsområdet. Effektene knyttes til individuell kapasitetsutvikling, men sett i et større perspektiv er de uklare. Evalueringen peker på at ordningen ikke inneholder mekanismer som ivaretar behovet for kapasitetsutvikling ved institusjonene, eller behovet for kvalifisert arbeidskraft i landene. Føringer for å knytte stipendene til prioriteringer i norsk utviklingspolitikk er svake. Videre er det få synergier mellom kvoteordningen og andre samarbeidsprogrammer på det bistandspolitiske området.

1. *Rapporten anbefaler at profilen til stipendiatene blir mer styrt av behovet i det landet de er rekruttert fra enn tilfellet er i dag. Hva mener norske institusjoner om denne anbefalingen, og hvordan kan ordningen eventuelt endres for å oppfylle den?*

NTNU er enige i anbefalingen om at studentmobiliteten bør bli mer styrt av behovet i det landet studentene kommer fra, heller enn det enkelte individets ønsker og behov. Vi er derimot noe kritisk til en eventuell nominasjonsprosess ved partnerinstitusjonene, siden dette vil øke risikoen for en uønsket skjev og styrt fordeling av kvoteplassene.

2. *Det anbefales videre at ordningen bidrar mer til strategisk institusjonsbygging i utviklingsland enn tilfellet er i dag. Hvordan bør den i tilfellet endres?*

NTNU mener at dette må gjøres gjennom å videreutvikle de eksisterende samarbeidsrelasjonene man har. En kan også vurdere å gå i nærmere dialog med samarbeidende institusjoner om hva som er deres mer langsiktige strategier innenfor forskning og utdanning.

3. *På hvilken måte kan ordningen anvendes for å styrke det strategiske samarbeidet mellom norske UH-institusjoner og høyere utdanningsinstitusjoner i utviklingsland?*

Ingen kommentar

4. *Vil det være en bedre benyttelse av kvoteordningen hvis den ble relatert til andre ordninger under bistandsbudsjettet som for eksempel NORHED?*

En kobling opp mot NORHED, EnPE eller lignende, ser NTNU som positivt. Dette vil knytte kvoteordningen opp mot de gjeldende prioriteringer i norsk bistandspolitikk.

5. *Finnes det synergier og/eller motsetninger mellom institusjonens internasjonaliseringsarbeid og samarbeid med utviklingsland? I tilfellet, hvilke?*

NTNUs internasjonaliseringsarbeid startet tidlig samarbeidet med institusjoner i utviklingsland.. I dag er internasjonaliseringbegrepet langt mer omfattende, men samarbeid med utviklingsland er fremdeles en viktig del av dette. utfordringen er at virkemiddelapparatet knyttet opp mot samarbeidet med institusjoner i sør ikke er fullfinansiert. Et godt eksempel på dette er at kvoteordningen ikke dekker driftsutgiftene for PhD-kandidater. Likedan ser vi at ønsket om at det meste av prosjektaktiviteten skal foregå i sør, kan skape utfordringer for forankringen av prosjektene ved de norske institusjonene. Fakultetene er klare i sine anbefalinger om at Sandwich-programmer hvor utdanning og forskning foregår begge steder, fortsatt er å foretrekke.

6. *Deler av kvoteordningen er finansiert over bistandsbudsjettet og hovedmålet for norsk utviklingspolitikk er å bidra til utvikling og fattigdomsreduksjon. Er det synergier og/eller motsetninger mellom disse målsetningene og institusjonenes mål og strategier?*

Det stilles stadig høyere krav til kvalitet i universitetenes forskings- og utdanningsaktivitet. Bistandsarbeid kan i så måte være en utfordring, spesielt dersom finansieringen ikke er fulldekkende. NTNUs Internasjonale Handlingsplan bygger på vårt overordnede strategi under tittelen Kunnskap for en bedre verden. Det er dermed ingen motsetninger, heller en korrelasjon, mellom NTNUs strategi på dette området og de utenrikspolitiske mål om utvikling og fattigdomsreduksjon innenfor norsk bistand.

Generelle kommentarer.

NTNU har til enhver tid 168 kvotestudenter. De absolutt fleste går på internasjonale masterprogram, men det har som nevnt tidligere også blitt tatt opp kvotestudenter til våre PhD program.

En av DAMVADs hovedkonklusjonene er at «Kvoteordningen mangler systematiske betraktninger av relevans for hjemmeinstitusjonene, hjemlandet og studentene selv». «Ordningen har betydelige bistandseffekter, men manglende effekt på norske institusjoners internasjonalisering som i liten grad har benyttet ordningen som et strategisk virkemiddel»

Denne hovedkonklusjonen finner NTNU noe underlig. Internasjonaliseringen av norsk utdanning var opprinnelig ikke målet med kvoteordningen. I startfasen bidro kvoteordningen sterkt til internasjonalisering ved NTNU. Kvoteordningen var hoveddrivkraften bak den store økningen av antallet internasjonale studenter, som igjen førte til et internasjonalt mangfold på campus. Kvoteordningen var også sentral i opprettelsen av mange av de internasjonale masterprogrammene ved NTNU. Denne internasjonaliseringseffekten er naturlig nok ikke like sterk nå. NTNU mener at dagens kvoteordning ikke bør fokusere på å være et program for internasjonalisering av norske institusjoner, det bør være et program for kapasitets- og kompetansebygging i sør. I denne sammenheng etterlyser NTNU at Kunnskapsdepartementet vurderer andre tiltak for internasjonalisering av norsk utdanning.

Ved NTNU har studieplassene under kvoteordningen i stor grad vært knyttet opp til pågående prosjekter/internasjonale samarbeid med institusjoner i sør (NOMA og NUFU). I så måte har det blitt brukt som strategisk virkemiddel. Ettersom bistandsprogrammene har blitt endret eller fjernet de siste årene, har nok også kvoteplassene blitt tildelt studieprogrammene litt mer tilfeldig, men opprinnelig ble programmet brukt som en del av et stort bistandsbilde. Ettersom kvoteordningen er et rent stipendprogram, er det en utfordring å bruke det strategisk, dersom man ikke har andre typer samarbeid å kytte det opp mot. NORHED og EnPE er pr. i dag de to eneste spesifikke bistandsprogram innenfor høyere utdanning. Man bør være svært forsiktig med å etablere enda et «partnerskapsprogram» som retter seg mot de samme institusjonene.

Kvoteordningen har vært viktig for kompetanse- og kapasitetsbygging ved institusjoner i sør. Denne effekten har derimot blitt utvannet de siste årene. Frem til 2007 da utlendingsloven ble endret, måtte studentene reise (fortrinnsvis til hjemlandet) etter endt studium. Dette ble endret og de kan per i dag bli i Norge i en periode for å søke jobb her. Studenter fra NTNU representerer nok en stor del av de som forblir i Norge (30%). Dette er fordi mange av studentene på våre masterprogram innenfor teknologi er attraktive i det norske arbeidsmarkedet og raskt får seg jobb. Dette var definitivt ikke tanken bak kvoteordningen. NTNUs konklusjon er derfor at kvoteordningen i dag og i sin nåværende form, ikke fungerer etter den opprinnelige intensjonen.

Vi ønsker også å følge opp evalueringens vurdering av finansiering av PhD kandidatene. NTNU mener at finansiering av PhD.kandidater gjennom kvoteordningen må matche annen PhD.-finansiering fra Forskningsrådet, EU og lignende. Dette fører til skjevheter og krever i de fleste tilfeller en dekning av mellomkostnader. NTNU har derfor valgt å ikke bruke kvoteplasser til PhD.-kandidater de siste årene. Dette er en problemstilling som må tas på alvor dersom kvoteprogrammet som en stipendordning skal fungere for denne kategori «studenter».

Konklusjonen er at NTNU ønsker at kvoteordningen skal videreføres med visse justeringer, med et hovedfokus på kompetanse- og kapasitetsutvikling ved institusjoner i sør.

Med hilsen

Berit Kjeldstad
Pro-Rektor